

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

LEKSIKOLOGIYA VA LEKSIKOGRAFIYA fani

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	200 000 – San'at va gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi:	230 000 – Tillar
Ta'lim yo'nalishi:	60230400 – Kompyuter lingvistikasi
Ta'lim shakli	Kunduzgi

Mazkur fan dasturi xalqaro tan olingan reytingda birinchi 300 talik ro'yxatga kiruvchi **Universität Potsdam (201-250)**, **The University of Manchester (53)** ta'lim dasturlari asosida tayyorlandi. (<https://www.uni-potsdam.de/en/university-of-potsdam>, <https://www.manchester.ac.uk/study/masters/courses/list/21198/msc-computational-and-corpus-linguistics/course-details/LELA60112#course-unit-details>)

Buxoro – 2025

Fan/modul kodi LL11-210		Fan/modul turi <u>majburiy</u>	Ta'lim tili <u>o'zbek</u>		Ishlab chiqilgan o'quv yili 2025/2026	
Semestr	Har bir semestrda fan/modulning nomi	ECTS - Kreditlar	Haftalik dars soatlari	Auditoriya mashg'ulot (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1	Leksikologiya va leksikografiya	5	4	60	90	150
2	Leksikologiya va leksikografiya	5	4	60	90	150
Jami:		10	8	120	180	300

2.	<p>I. Fanning mazmuni</p> <p>Mazkur fan Kompyuter lingvistikasi ta'lim yo'nalishi talabalarini "Leksikologiya va leksikologiya" fanining predmeti va vazifalarini yoritish, fan doirasida o'rganiladigan asosiy masalalarning mazmun-mundarijasini belgilash, tilshunoslikning lug'at sathi bo'yicha bilimlarining kompyuter lingvistikasidagi o'rnini bayon etish bilan shug'ullanadi. Tilshunoslik ilmidagi so'zning lug'aviy ma'nosi, uning shakl va ma'no munosabatlariga ko'ra turlari, lug'atshunoslik, elektron lug'atlarni yaratish tamoyillari, kompyuter leksikografiyasi bilan bog'liq masalalar haqida ma'lumot beradi. Fanning maqsadi – tilshunoslikning leksikologiya va leksikografiya bo'limlari, ularning o'rganish obyekti, boshqa sathlar hamda fanlar bilan aloqasi haqida ma'lumot berish, leksik ma'lumotlar bazalari bilan tanishtirish, elektron lug'atlar uchun lingvistik bazani yaratish bo'yicha bilim va ko'nikmalarni shakllantirishdan iborat.</p> <p>Fanning vazifasi: talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, zamonaviy o'zbek leksikologiyasi va leksikografiyasining asosiy tushunchalarini o'rgatish; talabalarning faol so'z boyligi va frazeologik zaxirasini boyitish; leksika, frazeologiya, leksikografiya bo'limlari, bu sohada erishilgan yutuqlar, til va nutq munosabatlariga oid umumnazariy bilimlarning hozirgi o'zbek tiliga tatbiq'i masalalari bilan tanishtirish; talabalarning nazariy va amaliy faoliyatida olgan bilim, ko'nikmalarini kasbiy faoliyatida qo'llay olishiga erishish.</p>
-----------	---

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

I semestr

1-mavzu. "Leksikologiya va leksikografiya" fanining maqsadi, vazifalari, obyekti va predmeti

Leksikologiya haqida umumiy ma'lumot. Leksikologiyaning turlari. Leksikologiyaning boshqa fanlar bilan aloqasi.

2-mavzu. Leksemaning til birligi sifatidagi mohiyati

Leksema- tilning eng kichik nominativ birligi. Leksemalarning paradigmatic, sintagmatic va iyerarxik munosabatlari. Leksema ikki jihatli birlik.

3-mavzu. Leksemaning tashqi tomoni

Omonimiya. Leksik omonimiya. Omonimlar turlari. Omonimiya va polisemiya.

Leksik paronimiya.

4-mavzu. Leksemaning ichki tomoni

Leksemalarning semantik tarkibi. Leksik ma'noning semantik tarkibi.

Denotativ sema. Konnotativ sema. Vazifa semasi.

Leksemaning uzual va okkazonal ma'nolari.

5-mavzu. Leksik monosemiya, polisemiya va leksik ma'no turlari

Leksik monosemiya va monosemiya. Leksik ma'no taraqqiyoti. Leksik ma'nolarning guruhlanishi. Etimologiya. Valentlik nazariyasi.

6-mavzu. Leksemalar orasidagi semantik munosabatlar

Leksik sinonimiya. Leksik antonimiya. Giponimiya, graduonimiya, partonimiya.

7-mavzu. O'zbek tili leksikasi taraqqiyoti.

O'zbek tili leksikasida o'z va o'zlashgan qatlamlar. Umumxalq lug'aviy birliliklari. Leksemaning zamonaviyligi. Leksemaning uslubiy bo'yog'i.

8-mavzu. Adabiy til va sheva munosabati¹

"Umumxalq tili" tushunchasi. Adabiy til va sheva munosabati. Adabiy nutqqa xoslangan leksemalar. So'zlashuv nutqiga xoslangan leksemalar.

9-mavzu. Frazeologiya – tilshunoslik bo'limi

Frazema. O'z va o'zlashgan qatlam frazemalari. Frazemaning semantik turlari. Frazeologik monosemiya va polisemiya.

10-mavzu. Frazemalarning shakl va mazmun jihati

Frazemalarning shakl munosabatiga ko'ra turlari. Frazemalarning ma'no munosabatiga ko'ra turlari. Frazemalarning ishlatilish doirasi.

¹ <https://www.uni-potsdam.de/en/svm/news/educ-teaching-cooperation-linguistic-landscapes>

II semestr

1-mavzu. Leksikografiya

Leksikografiya haqida ma'lumot. Lug'at turlari. Umumiy lug'atlar. Maxsus lug'atlar

2-mavzu. Maxsus filologik lug'atlar

Bir tilli lug'atlar. Ikki tilli tarjima lug'atlar. Ko'p tilli tarjima lug'atlari. Sinonimlar lug'ati. Omonimlar lug'ati. Antonimlar lug'ati. Fraseologik lug'at.

3-mavzu. Lug'atlarda leksemalar tartibi

Lug'atlarda leksemalar tartibi. Tashqi tartib. Ichki tartib. Ma'no tartibi. Lug'atlarda leksemalar ko'rinishi (sxemasi).

4-mavzu. O'zbek lug'atchiligining shakllanish bosqichlari

O'zbek lug'atchiligi tarixi. Eski turkiy til lug'atchiligi. Eski o'zbek adabiy tili davri. Hozirgi davr lug'atchiligi

5-mavzu. Kompyuter leksikografiyasi. Lug'atlar²

Leksikografik jarayonni kompyuterlashtirish. Kompyuter (mashina) fondi va milliy korpuslar. Elektron lug'atlar

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

I semestr

1. Leksikologiyaning turlari va tavsifi.
2. Leksemalar orasidagi munosabatlar.
3. Omonimlarni tahlil qilish texnologiyasi
4. Leksemaning uzual va okkazional ma'nolari.
5. Ma'no ko'chish yo'llari: metafora, metonimiya va sinekdoxa.
6. Etimologiya
7. Giperbola, litota va evfemizmlar
8. Yangi so'zlar hosil qilishning asosiy yo'llari.
9. Leksema o'zlashtirishning ijtimoiy-tarixiy sabablari.
10. Ma'lum sohaga oid so'zlar va ularning qo'llanilishi
11. Sinonimlar. Kvazisinonimlar va matniy sinonimlar.
12. Antonimik juftliklar bazasini shakllantirish.
13. Leksik sathning boshqa sathlar bilan aloqadorligi.
14. Nutqiy vaziyat. Nutq uslublari
15. Publitsistik uslub va ilmiy uslub.
16. Rasmiy uslub va uning o'ziga xos jihatlari.
17. Adabiy til me'yorlari.
18. Frazemalar lingvokulturologik hodisa sifatida
19. Fraseologik birliklar tasnifi masalasi

² <https://gitup.uni-potsdam.de/sluytergaeth/python-mini-course>

20. Frazologik omonimiya bazasi

II semestr

1. Lug'atni o'rganish va uning turli jihatlari
2. Leksikografiyaning vujudga kelishi
3. Amaliy lug'atshunoslik
4. Leksikografiyaning boshqa fanlar bilan munosabati
5. Leksikografiyaning muammolari
6. Ensiklopedik va lingvistik lug'atlar
7. Maxsus lug'atlar tavsifi
8. Lug'at tuzish tamoyillari
9. O'zbek lug'atchilik tarixi
10. Tarjima lug'atlar tarixi
11. Tarixiy va zamonaviy leksikografiya
12. Izohli lug'atlar turlari
13. Izohli lug'atlarda so'zning semantik tuzilishini aks ettirish
14. Elektron lug'atlar
15. Elektron lug'atlar uchun lingvistik baza yaratish³
16. O'quv lug'atlari
17. O'zbek o'quv lug'atchiligi
18. Turkiy tillarda lug'atchilik an'analari
19. Terminologik lug'at tuzish tamoyillari.
20. Etimologik lug'atlar tavsifi
21. Tarjima lug'atlari
22. Ideografik lug'atlar (Tezaurus)
23. Ikki tilli lug'atlar muammosi
24. Leksikografik jarayonni kompyuterlashtirish
25. Korpus leksikografiyasi⁴

IV. Seminar mashg'ulotlari

I semestr

1. Sinonimlar. Kvazisinonimlar va matniy sinonimlar.
2. Antonimik juftliklar bazasini shakllantirish.
3. Leksik sathning boshqa sathlar bilan aloqadorligi
4. Nutqiy vaziyat. Nutq uslublari
5. Publitsistik uslub va ilmiy uslub.

³ <https://gitup.uni-potsdam.de/sluytergaeth/python-mini-course>

⁴ <https://www.manchester.ac.uk/study/masters/courses/list/21198/msc-computational-and-corpus-linguistics/course-details/LE1.A60112#course-unit-details>

6. Rasmiy uslub va uning o'ziga xos jihatlari.
7. Adabiy til me'yorlari.
8. Frazemalar lingvokulturologik hodisa sifatida
9. Frazeologik birliklar tasnifi masalasi
10. Frazeologik omonimiya bazasi

II semestr

1. Tarjima lug'atlari⁵
2. Ideografik lug'atlar (Tezaurus)
3. Ikki tilli lug'atlar muammosi
4. Leksikografik jarayonni kompyuterlashtirish
5. Korpus leksikografiyasi

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

- Fan bo'yicha mustaqil ta'limni tashkil etishda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi:
- ilmiy adabiyot, darslik va o'quv qo'llanmalar bo'yicha fan mavzularini o'rganish;
- taqdimot (PPT) va tarqatma materiallar bo'yicha ma'ruzalar qismini o'zlashtirish;
- maxsus adabiyotlar bo'yicha fan mavzulari ustida ishlash;
- talabning o'quv-ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarish bilan bog'liq bo'lgan fanlar bo'limlari va mavzularni chuqur o'rganish;
- muammoli mavzular bo'yicha tezis, maqolalar tayyorlash;
- badiiy asarlardan mavzuga doir misollarni to'plash;
- faol va muammoli o'qitish uslubidan foydalanish;
- masofaviy (distansion) ta'lim.

I semestr

1. So'zning grammatik va leksik ma'nolari
2. Leksemaning semantik tarkibi: fonetik so'z; denotat; signifikat
3. Leksik sathning boshqa sathlar bilan aloqadorligi
4. Sinonimik darajalanish (graduonimiya)
5. O'zbek tilida onomastik leksika
6. Polisemiya lingvistik hodisa sifatida
7. O'zbek leksikologiyasiga oid tadqiqotlari
8. Frazeologik sinonimiya va antonimiya
9. Boshqa tillardan o'zlashtirilgan so'zlar bazasi
10. So'z o'zlashtirish yo'llari va usullari

⁵ <https://people.cs.georgetown.edu/nrschneid/cosc272/f17/syllabus.html>
<https://web.stanford.edu/~jurafsky/slp3/>

11. O'zbek tilidagi chegaralangan so'zlar bazasini yaratish
12. Publitsistik uslub va uning me'yorlari
13. Rasmiy uslub va uning o'ziga xos jihatlari
14. Ilmiy matnlarni yaratish xususiyatlari
15. Badiiy va so'zlashuv uslublarining qo'llanilishi

II semestr

1. Leksikografiyaning rivojlanish tarixi
2. Madaniy-bo'yoqdor so'zlar lug'atini Leksikografiyaning amaliy ahamiyati
3. tuzish mezonlari
4. Yangi avlod lug'atlarini yaratish omillari
5. O'zbek leksikografiyasiga oid tadqiqotlar
6. Etimologik lug'atlarni takomillashtirish me'yorlari
7. O'zbek leksikografiyasi asoslari
8. O'zbek tili lug'at tarkibinig rivojlanish yo'llari va qonuniyatlari
9. Yangi avlod terminologik lug'atlari
10. Sinonimlar tezaurusi
11. Korpus leksikografiyasi
12. O'zbek tilining izohli lug'ati
13. Kiberleksikografiya
14. Sh.Rahmatullayevning lug'atlari tahlili
15. "Devonu lug'otit turk", "Abushqa" va "Sanglah" tahlili

3. Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

leksik qonun-qoidalar, leksikologiya, frazeologiya, leksikografiyaning boshqa tilshunoslik fanlari orasidagi o'rni, uning grammatika, fonetika, stilistika kabi bo'limlari bilan aloqasini, so'z va leksema tushunchalari, so'zning ma'nosi, vazifasi, so'zlarning o'z ma'nolarini o'zgartirish masalalari haqida *tasavvurga ega bo'lishi*;

– so'z ma'nolarini farqlay olish va ularni tasniflashni, til va nutq birliklarini o'z ma'nosi hamda ko'chma ma'nolarda qo'llashni; o'zbek tili lug'atining boyish usullari (intralingvistik, ekstralingvistik) haqida, til qonuniyatlarining ichki va tashqi manbalarini, lug'atshunoslik, elektron lug'atlar haqida *bilishi*;

– so'z va uning ma'nolariga oid nazariy bilimlarni amaliy jihatdan o'rganish va baholash, til lug'at tarkibi rivojlanishining asosiy tendensiyalari to'g'risida tushunchalarga ega bo'lish, ijtimoiy jargonlar va terminologiyani tahlil qilish, adabiy tilning o'ziga xos me'yorlarini anglash uni shevadan farqlay olish *ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak*;

– so'z va tushuncha birligini anglash, nazariy bilimlarni tadqiq qilish

	va bilimlarini amaliyotda qo'llay olish, turli xil lug'atlardan to'g'ri foydalana olish, leksikaning zamon va makon jihatdan farqlanishi haqida o'z nuqtayi nazarini ilmiy asoslab berish va bulardan amaliy masalalarni yechishda foydalana bilish, til hodisalarini semantik tahlil qilish <i>malakalariga ega bo'lishi kerak.</i>
4.	<p style="text-align: center;">VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <p>“Leksikologiya va leksikografiya” fanini o'tishda interfaol metodlar, xususan, blis-so'rov, taqdimotlar (PPT) qilish, jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar, analiz, sintez, statistik, ijodiy yondashuv, tavsiflash, tasniflash, baholash, komponent tahlil, amaliy ishlarni bajarish va xulosalash va boshqa metod hamda usullardan foydalaniladi.</p>
5.	<p style="text-align: center;">VII. Talabalarning kreditlarni olish tartibi</p> <p>O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 31-dekabrda 824- sonli qarori bilan tasdiqlangan “OTMLarda o'quv jarayoniga kredit-modul tizimini joriy etish tartibi to'g'risida Nizom” Nizomning 15- va 30-bandlariga asosan “Leksikologiya va leksikografiya” fanidan 300 soat (1,2-semestrda 300 soat, 10 kredit) o'quv yuklamasini o'zlashtirgan, fan dasturi(sillabus)da belgilangan baholash tartibiga ko'ra ijobiy baholanib kasbiy kompetensiyalarni yetarli darajada egalagan talabaga 10 (1,2-semestrda 10) kredit beriladi.</p> <p>Talaba belgilangan ta'lim olish natijalariga erisha olmagan taqdirda kreditlar berilmaydi.</p> <p>Talabalarning bilimni baholash O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirining 2018-yil 9-avgustdagi 19-2018-son buyrug'i bilan tasdiqlangan “Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimni nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risida”gi Nizom talablari asosida belgilanadi.</p> <p style="text-align: center;">Talabalarning bilimni baholash mezonlari:</p> <p>5(a'lo) baho. Talaba <i>yozma, og'zaki, amaliy ish</i> topshirig'ini mustaqil yondashgan holatda to'g'ri bajaradi, nazariy muammo bo'yicha mustaqil mushohada yuritadi, masalaga oid daliliy misollarni tanlay oladi va ularni to'g'ri tahlil etish asosida ma'lum ilmiy xulosalar chiqara biladi, tayanch tushuncha va terminlarning mohiyatini to'g'ri izohlay oladi, dars jarayonida berilgan nazariy savollarga to'g'ri javob bera oladi, berilgan vazifa yuzasidan keng nazariy bilimga ega bo'ladi, fikrini izchil, erkin va ravon ifodalash ko'nikmasiga ega bo'ladi, mavzuga oid masalalar yuzasidan tegishli qarorlar qabul qila oladi.</p> <p>4(yaxshi) baho. Talaba <i>yozma, og'zaki, amaliy ish</i> topshirig'ini mustaqil yondashgan holatda to'g'ri bajaradi, ammo ishda ayrim kamchiliklarga yo'l</p>

qo'yadi, nazariy muammo bo'yicha mustaqil mushohada yurita oladi, masalaga oid daliliy misollarni tahlil etish asosida ma'lum ilmiy-nazariy xulosalar chiqara oladi, tayanch tushuncha va terminlarning mohiyatini izohlashda ba'zi ikkilanishlarga, kamchiliklarga yo'l qo'yadi, dars jarayonida berilgan nazariy savollarga to'g'ri javob beradi, berilgan vazifa yuzasidan muayyan nazariy bilimga ega bo'ladi, biroq mavzuga oid masalalar yuzasidan yetarli qaror qabul qila olmaydi.

3(qoniqarli) baho. Talaba *yozma, og'zaki*, amaliy mashg'ulotlari topshirig'ini mustaqil yondashgan holatda to'g'ri bajarish jarayonida jiddiy kamchiliklarga yo'l qo'yadi, nazariy muammo bo'yicha mustaqil mushohada yuritishda ma'lum ilmiy-nazariy xatolarga yo'l qo'yadi, tayanch tushuncha va terminlarning mohiyatini to'liq izohlay olmaydi, dars jarayonida berilgan nazariy savollarga qisman javob beradi, berilgan vazifa yuzasidan yetarli bilimga ega bo'lmaydi. Talabada fikrni izchil, erkin va ravon ifodalash, mavzuga oid masalalar yuzasidan qaror qabul qila olish ko'nikmasi to'liq shakllanmagan bo'ladi.

2(qoniqarsiz) baho. Talaba fan bo'yicha yetarli bilimga ega emas, nazoratlarda juda qo'pol xatolarga yo'l qo'yadi, og'zaki savollarga qiyinchilik bilan javob beradi, berilgan topshiriqlarni bajara olmaydi.

Nazoratlarni amalga oshirish tartibi.

Oraliq nazorat: 2 ta

1-oraliq nazorat: o'tilgan mavzular asosida *yozma* shaklda o'tkaziladi. Leksikologiya va leksikografiya fani uchun har bir talaba tanlab olingan so'zlarni izohli lug'at ma'lumotlari asosida eskilik/yangilik, kitobiylik va uslubiy xoslanishga oid boshqa belgilariga oid teglaydi. Nazorat oldindan bajariladi va auditoriyada tahlil qilinib, baholanadi. Nazorat natijalari e'lon qilingach talabada e'tiroz bo'lsa, 24 soat davomida ariza bilan dekanatga murojaat qilishi mumkin. Murojaat tegishli tartibda ko'rib chiqiladi.

Yozma ishni baholash mezon: Talaba ma'lumotlar bazasini to'g'ri shakllantirsa, 90-100% ga to'g'ri bajarsa, 5 baho beriladi. Talaba ma'lumotlar bazasini shakllantirishda ayrim xatolarga yo'l qo'ysa, 70-89% ga to'g'ri bajarsa, 4 baho beriladi. Talaba ma'lumotlar bazasini to'g'ri shakllantirsa, 60-69% ga to'g'ri bajarsa, 3 baho beriladi. Talaba ma'lumotlar bazasini (59-0%)ga to'g'ri bajarsa, 2 baho beriladi va ONni topshira olmagan hisoblanadi.

No	So'z (asos/o'zak)	til	eskirganlik	sohaga oldlik	kitobiy	sheva	No.1	Tillar
32036	tishlamoq	o'zbek						
32037	tishlon	o'zbek				shv		
32038	tishlong'ich	o'zbek						
32039	tishovlamog	o'zbek				shv		
32040	tishqolcho'p	mavjud emas						
32041	tishqoli	o'zbek						

2-oraliq nazorat: o'tilgan mavzular asosida **yozma (amaliy)** shaklda o'tkaziladi. Leksikologiya va leksikografiya fani uchun har bir talaba tanlab olingan so'zlarning leksema va so'zshakl omonimligini ifodalovchi ma'lumotlar bazasi shakllantiradi. Nazorat oldindan bajariladi va auditoriyada tahlil qilinib, baholanadi. Nazorat natijalari e'lon qilingach talabada e'tiroz bo'lsa, 24 soat davomida ariza bilan dekanatga murojaat qilishi mumkin. Murojaat tegishli tartibda ko'rib chiqiladi.

Yozma (amaliy) ishni baholash mezon: Talaba ma'lumotlar bazasini to'g'ri shakllantirsa, 90-100% ga to'g'ri bajarsa, 5 baho beriladi. Talaba ma'lumotlar bazasini shakllantirishda ayrim xatolarga yo'l qo'ysa, 70-89% ga to'g'ri bajarsa, 4 baho beriladi. Talaba ma'lumotlar bazasini to'g'ri shakllantirsa, 60-69% ga to'g'ri bajarsa, 3 baho beriladi. Talaba ma'lumotlar bazasini (59-0%)ga to'g'ri bajarsa, 2 baho beriladi va ONni topshira olmagan hisoblanadi.

32096 tizza	o'zbek		anat		
32097 tizzaband	o'zbek				
32098 tizzalamoq	o'zbek				
32099 to	fors				
32100 toabad	fors+arab				
32101 toat	arab		din		
32102 toat-ibodat	arab		din		
32103 tob	fors				
32104 tob I	arab+fors				
32105 tob II	arab+fors				
32106 tobakay	fors			kt	
32107 tobe	arab				
32108 tobelik	o'zbek				
32109 to'bichoq	o'zbek				shv
32110 toblamoq I	o'zbek				
32111 toblamoq II	o'zbek				
32112 tobon	fors			kt	
32113 toboq	o'zbek				shv
32114 tobora	o'zbek		rvsh		

Yakuniy nazorat: semestr davomida o'tilgan mavzular bo'yicha **yozma (amaliy)** shaklida o'tkaziladi.

Soʻz (asos/oʻzak)	til	Unnamed: 3	Unnamed: 4	Unnamed: 5	Unnamed: 6	№.1	Tillar
poycha	fors tojik						
poydevor	fors tojik						
poydevor-moydevor	fors tojik						
poydor	fors tjik						
poydor boʻlmoq	fors						
poyezd	ruscha						
poyga	oʻzbekcha						
poygachi	oʻzbekcha						
poygah	fors						
poygak	fors						
poygumbaz	fors						
poyintar-soyintar	oʻzbekcha						
poykoʻp	fors						
poykoʻpchi	forscha						
poykoʻpxona	forscha						
poylamoq	oʻzbekcha						
poyloq	oʻzbekcha						
poyloqchi	oʻzbekcha						
poyloqchilik	oʻzbekcha						
poyma-poy	forscha						
poymol qilmoq	forscha						

Leksikologiya va leksikografiya fani uchun har bir talaba til korpusi uchun toza maʼlumotlar bazasini shakllantiradi, matnga dastlabki ishlov beradi. Amaliy ishni sublime dasturida bajarib topshiradi. Tozalangan matnda iboralarni teglaydi, alohida faylda iboralarning sinonim va antonimidan maʼlumotlar bazasini shakllantiradi. Nazorat oldindan bajariladi va auditoriyada tahlil qilinib, baholanadi. Nazorat natijalari eʼlon qilingach talabada eʼtiroz boʻlsa, 24 soat davomida ariza bilan dekanatga murojaat qilishi mumkin. Murojaat tegishli tartibda koʻrib chiqiladi.

Yozma (amaliy) ishni baholash mezonlari: Talaba maʼlumotlar bazasini toʻgʻri shakllantirsa, 90-100% ga toʻgʻri bajarsa, 5 baho beriladi. Talaba maʼlumotlar bazasini shakllantirishda ayrim xatolarga yoʻl qoʻysa, 70-89% ga toʻgʻri bajarsa, 4 baho beriladi. Talaba maʼlumotlar bazasini toʻgʻri shakllantirsa, 60-69% ga toʻgʻri bajarsa, 3 baho beriladi. Talaba maʼlumotlar bazasini (59-0%)ga toʻgʻri bajarsa, 2 baho beriladi va YNni topshira olmagan hisoblanadi.

6.

Asosiy adabiyotlar

1. Jamolxonov H. Hozirgi oʻzbek adabiy tili. – Toshkent, 2013.
2. Rahmatullayev Sh. Hozirgi adabiy oʻzbek tili. – Toshkent: Mumtoz soʻz, 2006.
3. Sayfullayeva R., Mengliyev B, Boqiyeva G. va b. Hozirgi oʻzbek adabiy tili. – Toshkent: Fan va texnologiyalar, 2010.

4. Ne'matov H., Rasulov R. O'zbek tili sistem leksikologiyasi asoslari. O'quv qo'llanma. – T.: O'qituvchi, 1995. – 128 b.
5. Mengliyev B., Hamroyeva Sh., Axmedova D. Kompyuter leksikografiyasi. O'quv qo'llanma. – Toshkent, 2022. – 168 b.

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 21-oktabrdagi "O'zbek tilining davlat tili sifatidagi nufuzi va mavqeini tubdan oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5850-son Farmoni (<https://lex.uz/docs/4561730>)
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 20-oktabrdagi "Mamlakatimizda o'zbek tilini yanada rivojlantirish va til siyosatini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-6084-son Farmoni (<https://lex.uz/docs/5058351>)
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 10-apreldagi "O'zbek tili bayrami kunini belgilash to'g'risida"gi O'RQ-615-son Qonuni (<https://lex.uz/docs/4784608>)
4. Yuldoshev B. O'zbek frazeologiyasi va frazeografiyasi masalalari. – Toshkent: 2013.
5. Vafoyeva M. O'zbek tilida frazeologik sinonimlar va ularning struktural-semantik tahlili. Filol.f.n. diss. avtoreferati. – Toshkent: 2009. – 26 bet.
6. Rahmatullayev Sh. O'zbek frazeologiyasining ba'zi masalalari. – Toshkent: Fan, 1966. – 131 bet.
7. Раҳматуллаев Ш. Ҳозирги адабий ўзбек тили. – Тошкент, Университет. – 2006.
8. Shomaqsudov A., Rasulov I., Qo'ng'urov R., Rustamov H. O'zbek tili stilistikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 1983.
9. Минаева, Л.В. Лексикология и лексикография английского языка. / Л.В. Минаева – М.: АСТ, 2007. – 222с.
10. Abjalova M. Erkinov F. Elektron lug'at va kiberleksikografiya. // O'zMU xabarlar. Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti ilmiy jurnali. – Toshkent, 1/2021. – B. 160-163.

Lug'atlar

1. O'zbek tilining izohli lug'ati: 80 000 dan ortiq so'z va so'z birikmasi (A. Madvaliyev tahriri ostida). 5 jildli. – Toshkent: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2006.
2. Usmon O., Doniyorov R. Ruscha-internatsional so'zlar izohli lug'ati. – Toshkent, 1965.
3. Ma'rufov A. Paronimlar lug'ati. – Toshkent: O'qituvchi, 1974. – 56 b.
4. Rahmatullayev Sh. O'zbek tili omonimlarining izohli lug'ati. – Toshkent: O'qituvchi, 1984. – 215 b.
5. Rahmatullayev Sh. O'zbek tilining izohli frazeologik lug'ati. – Toshkent: O'qituvchi, 2001. – 407 b.
6. Mengliyev B. va boshq. O'zbek tili iboralarining o'quv izohli lug'ati. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2007.

	<p>7. Mengliyev B., Bahridinova B. O'zbek tilining so'z tarkibi o'quv lug'ati. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2007.</p> <p>8. Hamrayeva Y. O'zbek tilining o'zlashma so'zlar o'quv izohli lug'ati. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2007.</p> <p>9. Hojiyev A. O'zbek tili sinonimlarining izohli lug'ati. – Toshkent: O'qituvchi, 1974. – 308 b.</p> <p>10. O'zbek tili o'zlashma so'zlarining urg'uli lug'ati [Matn]: o'quv-uslubiy lug'at / M.Qurbonova, M.Abjalova, N.Axmedova, R.To'laboyeva. – Toshkent: Nodirabegim, 2021. – 988 b.</p> <p style="text-align: center;">Axborot manbaalari</p> <p>1. https://n.ziyouz.com/kutubxona/category/30-lug-atlar</p> <p>2. https://foxford.ru/wiki/russkiy-yazyk/leksikografiya-kak-razdel-yazykoznaniya-o-slovaryah-lingvisticheskie-slovari</p> <p>3. http://ebooks.grsu.by/prakt_sov_rus/17-leksikografiya.htm</p> <p>4. https://cyberleninka.ru/article/n/zbek-leksikografiyasi-tarihidan/viewer</p> <p>5. www.gramota.ru</p> <p>6. www.savodxon.uz</p>
7.	<p>Fan dasturi Universitet Kengashning 2025-yil 29-avgustdagi 1-sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.</p>
8.	<p>Fan / modul uchun mas'ul: M.K. Abuzalova – “O'zbek tilshunosligi va jurnalistika” kafedrası professori, filologiya fanlari doktori (DSc); G.I.Toirova – “O'zbek tilshunosligi va jurnalistika” kafedrası professori, filologiya fanlari doktori (DSc)</p>
9.	<p>Taqrizchilar: D.N.Yo'ldosheva – “O'zbek tilshunosligi va jurnalistika” kafedrası professori, filologiya fanlari doktori (DSc); D.B.Ahmedova – Buxoro davlat pedagogika instituti dotsenti, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)</p>

Mazkur o'quv dasturi dunyoning e'tirof etilgan xalqaro QS reytingida TOP-500 talikka va THE reytinglarida nufuzli TOP-300 talikka kirgan quyidagi oliy ta'lim tashkilotlarining ta'lim dasturlari asosida ishlab chiqilgan.

№	OTM nomi	QS	THE	Top-300 ta'lim dasturi asosida kiritilgan go'shimchalalar	Mazkur dasturdagi mavzu nomi	Havolalar:
1.	Universität Potsdam, Potsdam Germany	477- o'rin	201- 250	<i>Dictionaries (Lug'alar)</i>	5-mavzu. Kompyuter leksikografi yasi. Lug'alar. Eslatma: Mavzuga go'shimcha kiritildi.	https://gitup.u-ni-potsdam.de/sluytergaeth/pyt-hon-mini-course
2.	Universität Potsdam, Potsdam Germany	477- o'rin	201- 250	<i>The status of historic and migration-related minority languages in specific areas. (Muayyan hududlarda tarixiy va migratsiya bilan bog'liq ozchilik tillarning holati)</i>	8-mavzu. Adabiy til va sheva munosabati Eslatma: Mavzuga go'shimcha kiritildi	https://www.u-ni-potsdam.de/en/svm/news/ed-uc-teaching-cooperation-linguistic-landscapes
3.	The University of Manchester, Manchester, United Kingdom	35- o'rin	53- o'rin	<i>Corpus basics (Korpus asoslari)</i>	25-mavzu (seminar). Korpus leksikografi yasi Eslatma: Mavzuga go'shimcha kiritildi.	https://www.manchester.ac.uk/study/masters/courses/ilst/21198/m-sc-computational-and-corpus-linguistics/course-details/LELA

						60112#course -unit-details
4.	Georgetown University Washington, United States	285- o'rin	201- 250	<i>Machine Translation (Mashina tarjimasi)</i>	1-mavzu (2-semester, 1-mavzu): Tarjima lug'atlari Eslatma: Mavzuga qo'shimcha kiritildi.	https://people.cs.georgetown.edu/nschneid/cosc272/f17/syllabus.html https://web.stanford.edu/~jurfafsky/slp3/